

De middeleeuwen

Gebruik bron 2.

De maker heeft zich bij het vervaardigen van deze tekening waarschijnlijk gebaseerd op Romeinse voorbeelden van steden.

- 3p **4** Licht deze tekening toe door:
- met een kenmerkend aspect uit de vroege middeleeuwen uit te leggen waardoor het waarschijnlijk is dat de maker zich baseert op een voorbeeld van een Romeinse stad bij het vervaardigen van deze tekening, en
 - te verklaren waardoor een boek zoals dit psalmenboek de verspreiding van het christendom bevordert.

Gebruik bron 3.

Deze beschrijving is bruikbaar voor een onderzoek naar de Vlaamse economie in de twaalfde eeuw.

- 3p **5** Toon dit aan door:
- aan te geven dat de beschrijving past bij de economische positie van Vlaanderen in die tijd, en
 - uit te leggen welke voorwaarde voor succesvol handeldrijven je aan de beschrijving kunt ontleen.

De schatrijke Italiaanse bankier Giovanni Arnolfini vestigde zich in Brugge. Rond 1461 besloot de Bourgondische hertog Filips de Goede om Arnolfini een belangrijke functie aan zijn hof te geven **en** hem te benoemen in een ridderorde.

- 2p **6** Beredeneer:
- op welke wijze Arnolfini als bankier een positie kreeg die ertoe leidde dat Filips de Goede hem een belangrijke functie gaf aan het hof, en
 - welk politiek motief Filips de Goede had voor de benoeming van Arnolfini in een ridderorde.

Vroegmoderne tijd

Gebruik bron 4.

Met deze beschrijving kun je een verklaring geven voor het veranderde wereldbeeld in Europa **en** voor de snelle Europese expansie.

- 4p **7** Leg uit, telkens met een verwijzing naar de bron:
- aan welke verandering in het wereldbeeld in Europa de beschrijving bijdraagt, en
 - dat de beschrijving bijdraagt aan de snelle Europese expansie.

In 1521 kwam in Bazel (het huidige Zwitserland) het stadsbestuur, dat tot dan toe bestond uit patriciërs, in handen van de gilden. Het nieuwe stadsbestuur liet het stadhuis herinrichten en daarbij een muurschildering aanbrengen van het verhaal dat Lactantius schreef over koning Sjapoer en keizer Valerianus (zie bron 1).

- 3p 8 Verklaar de keuze voor dit verhaal door:
- uit te leggen dat het uitgangspunt van *bonum commune* paste bij de politieke boodschap die het stadsbestuur wilde overbrengen met dit verhaal, en
 - aan te geven dat de keuze voor dit verhaal paste bij de Renaissance.

Een anekdote:

In 1679 verzochten regenten van het gewest Utrecht aan stadhouder Willem III om tijdens een bijeenkomst de belangrijkste bestuursfuncties in het gewest te verdelen. Hij moest hiervoor briefjes uit een hoed trekken en ongezien uitdelen aan de verschillende regenten. De functie die op het briefje stond werd aan de regent toegewezen.

Met deze anekdote kun je verandering **en** continuïteit aantonen in het bestuur van de gewesten van de Republiek.

- 3p 9 Licht dit toe door:
- aan te tonen dat deze werkwijze oligarchisering versterkte, en
 - uit te leggen welke gewestelijke politieke continuïteit werd gehandhaafd door dit verzoek van de regenten.

Gebruik bron 5.

Dit pamflet is de start van het *committee of correspondence* in Boston.

- 4p 10 Geef aan:
- welke bijdrage *committees of correspondence* leveren aan de Amerikaanse onafhankelijkheidsstrijd, en
 - welke kritiek te geven is op de aangekondigde maatregel vanuit de ideeën van Montesquieu, en
 - met een verwijzing naar het pamflet, welk ander verlichtingsidee het *committee of correspondence* in Boston onderschrijft.

Gebruik bron 6.

Je kunt met deze petitie verschillende kenmerkende aspecten van de achttiende eeuw illustreren.

- 2p 11 Toon dit aan voor **twee** kenmerkende aspecten van de achttiende eeuw.

Gebruik bron 7.

Chataignier geeft een mening weer over een recente verandering in het bestuur van Frankrijk.

- 3p 12 Geef aan:
- naar aanleiding van welke bestuurlijke verandering de prent is gemaakt, en
 - welke mening Chataignier over deze verandering weergeeft, waarbij je je antwoord ondersteunt met een verwijzing naar de prent.